

ingediend op **1157** (2021-2022) – Nr. 2
10 februari 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Steven Coenegrachts

over het voorstel van resolutie

van Mieke Schauvliege, Staf Aerts, Tine Van den Brande,
Chris Steenwegen, Johan Danen en Elisabeth Meuleman

over de bescherming van bomen buiten bosverband op openbaar domein

Documenten in het dossier:
1157 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: LEE

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting	4
1.1. Belang van bomen voor mens en maatschappij.....	4
1.2. Huidige regelgeving: complexiteit en vele vrijstellingen.....	4
1.3. Voorstellen	5
2. Bespreking	5
3. Stemming	6

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op dinsdag 24 januari 2023 besprak de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie het voorstel van resolutie van Mieke Schauvliege, Staf Aerts, Tine Van den Brande, Chris Steenwegen, Johan Danen en Elisabeth Meuleman over de bescherming van bomen buiten bosverband op openbaar domein (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1157/1*).

De bij de toelichting gebruikte presentatie is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze commissievergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

1. Toelichting

1.1. Belang van bomen voor mens en maatschappij

Mieke Schauvliege weet dat de Vlaamse Regering sterk inzet op het aanplanten van meer bomen; toch verdwijnen er dagelijks bomen van het openbaar domein. Bomen planten is goed, bomen behouden even belangrijk. De wetgeving voor solitaire bomen buiten bosverband is zeer complex. De vele vragen van burgers zijn illustratief. Dit voorstel van resolutie is bedoeld als start van een discussie hierover.

Bomen zijn belangrijk voor mens en maatschappij en vormen ook de ruggengraat van het openbaar groen. Ze zijn goed voor de leefbaarheid van een stad, ze verhogen het welzijn en de mentale gezondheid van de burgers. Ze zuiveren, als de zogenaamde stofzuigers van fijn stof, de lucht. Als er bomen zijn, vermindert de achtergrondconcentratie van fijn stof met een halve procent tot soms zelfs 20 procent. Ze creëren een microklimaat met schaduw en koelte bij hitte, bufferen het regenwater en houden de bodem vast, slaan CO₂ op, produceren zuurstof, hout en voedsel, bieden nestgelegenheid en beschutting aan dieren, geven de seizoenen aan en hebben economische troeven die steeds belangrijker worden. De coronacrisis heeft aangetoond dat burgers openbaar groen steeds belangrijker vinden. Dat blijkt ook uit tal van juridische procedures voor het behoud van bomen.

1.2. Huidige regelgeving: complexiteit en vele vrijstellingen

De Vlaamse wetgeving maakt een onderscheid tussen bomen in en buiten bosverband. De complexiteit en de lange lijst uitzonderingen staan de effectieve bescherming in de weg. De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 legt een vergunningsplicht op, maar koppelt daar ook vrijstellingsbesluiten aan. Het Natuurdecreet (decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu) biedt een bescherming aan bomen met een specifieke natuurwaarde. Ook het decreet Onroerend Erfgoed beschermt bepaalde bomen. Toch volstaat dat niet. Daarenboven beschikken lokale besturen niet altijd over de juiste beschermingsinstrumenten.

De eerste regels voor de bescherming van bomen staan in de federale wet op de stedenbouw (de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw): een algemene vergunningsplicht bij het vellen van alleenstaande hoogstammige bomen. Nadien is die algemene vergunningsplicht overgenomen in het decreet Ruimtelijke Ordening (decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening), maar zijn er meteen enkele afwijkingen aan toegevoegd. In 2010 zijn die vrijstellingen uitgebreid tot het agrarische gebied. In 2016 is de toestemming voor het kappen bij acuut gevaar van het Agentschap voor Natuur en Bos overgeheveld naar de burgemeester en zijn er bijkomende vrijstellingen voor leidingbeheerders en spoorwegbeheerders ingevoerd. Bovendien mogen sindsdien bomen op het openbaar domein gekapt worden als er binnen het jaar heraan geplant worden. Daarnaast mag een lokaal bestuur geen verstrenging via een verordening doorvoeren. Daardoor zijn bomen op het openbaar domein vogelvrij verklaard.

1.3. Voorstellen

Groen vraagt dat die uitzonderingsbepalingen vernauwd worden. Lokale besturen moeten de tools, de mogelijkheden en de ondersteuning krijgen voor een bomenbeheerplan. Eens ze dat hebben, moeten ze vlatter, zonder bijkomende administratieve ballast, bomenbeheer kunnen voeren. Het voordeel van dergelijk plan is dat een lokaal bestuur nadenkt over het bomenbestand in zijn geheel; de soorten; de ongelijkjarigheid; de risicospreiding, zeker in tijden van klimaatverandering, enzovoort. Voorts is dergelijk plan nodig voor een strikter afwegingskader voor bomenkap bij stedenbouwkundige vergunningen. De boomwaarde moet een factor worden bij boombesparende maatregelen. Er bestaat al een boomwaardecalculator, alleen zijn daar enkele ecologische en klimaataspecten niet in meegerekend. Een lokaal bestuur moet ook strenger kunnen zijn dan wat Vlaanderen oplegt, bijvoorbeeld een vergunningsplicht opleggen voor bomen met een kleinere omtrek dan 1 meter, of beschermingsverordeningen voor bepaalde bomen uitvaardigen. Een vierde aspect is een betere handhaving.

Met dit voorstel van resolutie vraagt het parlement aan de Vlaamse Regering om een Vlaamse bomenstrategie en financiële en logistieke stimulering van steden en gemeenten voor een lokaal bomenplan met inventarisatie, visie en beheer. Voorts vraagt het een richtlijnenkader uit te werken dat gemeenten en provincies duidelijke handvatten aanbiedt om boomsparend te werk te gaan bij het verlenen van kapvergunningen, maar ook artikel 6.1, 5°, 6° en 7°, van het Vrijstellingsbesluit (het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van stedenbouwkundige handelingen waarvoor geen omgevingsvergunning nodig is) te wijzigen, zodat een vrijstelling van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen enkel kan als er een goedgekeurd lokaal bomenbeheerplan is.

Een andere vraag is artikel 6.1, 2°, van het Vrijstellingsbesluit te wijzigen zodat bij acuut gevaar alleen kan geveld worden na gemotiveerd besluit van de burgemeester. Ook is het nodig de boomwaardecalculator van de Vereniging Voor Openbaar Groen te actualiseren op basis van ecosysteemdienst- en klimatologische criteria en lokale besturen de mogelijkheid te bieden om de vergunningsplicht bij het kappen van bomen op hun grondgebied aan te vullen met een eigen stedenbouwkundige verordening. De Vlaamse Regering wordt voorts gevraagd werk te maken van een permanente handhaving, waarbij ook aandacht geschonken wordt aan de heraanplantingsvoorwaarde bij het kappen van bomen.

Die maatregelen zullen een beter beeld bieden op het aantal bomen dat gekapt wordt en om welke redenen, maar ze zullen ook een betere afweging stimuleren. Zo gaan de inspanningen van de Vlaamse Regering om lokale besturen te stimuleren om meer bomen te planten gepaard met een beter bomenbehoud. De Vlaamse administratie werkt aan een studie over solitaire bomen. Ze suggereert de resultaten af te wachten en dan de administratie en betrokken organisaties te horen vooraleer de bespreking en stemming te houden.

2. Bespreking

Wilfried Vandaele vindt de analyse correct, maar de voorgestelde oplossingen niet. De N-VA zal dit voorstel dus niet goedkeuren. Ook zonder voorstel van resolutie kunnen bepaalde aspecten, zoals de definitie van vergunningsplichtige boom en de compensatieplicht, onder de loep worden genomen. Heel wat parlementsleden voelen duidelijk iets voor een wat strengere aanpak van het kappen van bomen.

Tinne Rombouts dankt Mieke Schauvliege om dit thema op de agenda te zetten. Gezien de stijgende maatschappelijke gevoeligheid, wordt er steeds strikter omgegaan met bomen, hoewel er allicht nog wel verbeteringen mogelijk zijn. Ze is evenwel niet voor de strikte planmatige aanpak die Groen voorstelt. De stad Gent heeft de aanzienlijke hoeveelheid werk die nodig is voor een bomenplan in kaart

gebracht. Het is echt geen optie om in afwachting van bomenplannen alles te laten stilvallen. Dat kan omgekeerde effecten hebben, namelijk dat mensen of besturen schrik krijgen om bomen te planten, naast de wegen of in de tuinen.

De Vereniging Voor Openbaar Groen heeft de afgelopen jaren sterk ingezet op de bewustwording van de lokale besturen. Tinne Rombouts gelooft meer in sensibilisering dan in verplichting. De minister zegt dat er honderden definities van hoogstamboom zijn. Zij is daar heel benieuwd naar; haar lijkt duidelijk wat een boom is. Als er evenwel juridische betwistingen zijn, kan het parlement zich daarover buigen zonder dit voorstel van resolutie. Cd&v is geen voorstander om hierover hoorzittingen te houden.

Gweny De Vroe wil als lokaal verantwoordelijke ook stringenter kunnen optreden dan wat de Vlaamse Regering oplegt. Ze draagt dan ook elk initiatief om daarin stappen vooruit te zetten een warm hart toe. Het uitdiepen van de materie in de commissie acht ze zeker zinvol, maar ze stelt voor daarmee te wachten tot de resultaten van de enquête van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en het standpunt van de minister over dit onderwerp bekend zijn. Misschien is de studie over de solitaire bomen er tegen dan ook. Een nieuwe definitie van vergunningsplichtige boom is iets waar de minister naar streeft, in compromis met de VVSG. Voorts heeft ze zelf al extra aandacht gevraagd voor communicatie over het Natuurbeheersplan. Dat kan nog meer uitgediept worden. Het voorstel van resolutie bevat interessante aspecten, onder meer de rol van de lokale besturen. Open Vld zal het evenwel niet goedkeuren, maar kijkt uit naar verdere besprekingen over dit thema.

Mieke Schauvliege betreurt dat de meerderheid dit voorstel zomaar van tafel veegt en ook niet ingaat op de vraag om hoorzittingen. Het zou nochtans heel interessant zijn om de ervaringen van steden en gemeenten met een bomenplan te horen. Wat over het Gentse plan gezegd wordt, is een kwakkel. Het parlementslid heeft mee aan het stuur gezeten van het Gentse bomenbeleid en heeft de voordelen ervan gezien; daar valt veel inspiratie te halen. Het is trouwens helemaal niet haar bedoeling om in afwachting van een bomenbeheerplan het vellen te verbieden. Het is integendeel de bedoeling om op basis van een deftige visie een klimaatrobuust boembeleid te voeren. Dat zal zorgen voor meer bomen in steden en gemeenten die bestand zijn tegen ziektes en plagen. Vlaanderen kan ook veel sturender optreden. Het laat de lokale besturen op dat vlak in de steek. De definitie van de boom zal de vergunningsplicht hoogstens een beetje verstrengen maar niet volstaan voor een kwalitatief boombeheer.

Kortom, het parlementslid is heel ontgoocheld over de antwoorden van de leden van de meerderheid. Ze zal initiatieven blijven nemen om hen te overtuigen van haar mening. De Vlaamse inspanningen hebben immers vooralsnog niet tot veel resultaten geleid: een povere 1,7 procent van de geplande 6,6 miljoen extra bomen tegen 2030, terwijl ondertussen een mak bomenbeleid gevoerd wordt.

3. Stemming

Ter stemming gelegd, wordt het voorstel van resolutie van Mieke Schauvliege, Staf Aerts, Tine Van den Brande, Chris Steenwegen, Johan Danen en Elisabeth Meuleman over de bescherming van bomen buiten bosverband op openbaar domein (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1157/1) verworpen met 10 stemmen tegen 2.

Gweny DE VROE,
voorzitter

Steven COENEGRACHTS,
verslaggever